

УДК 339

Козицька Г.В.¹ Супрун В.К.²

¹канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька Політехніка»

²студ. гр. ГФ-210 НУ «Запорізька Політехніка»

ЕЛЕКТРОННА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Сучасне суспільство перебуває в стані трансформації, що торкається усіх сфер суспільного життя. На наших очах руйнуються старі кордони (політичні, економічні, соціальні, культурні, психологічні, адміністративні) і виникають нові політичні та соціальні структури, де складаються нові парадигми соціального буття. Нова соціальна реальність, що нині створюється, вимагає нових форм її усвідомлення, інтерпретації та розуміння.

Електронна дипломатія увійшла в наше життя відносно нещодавно, у 90-х роках минулого століття. Під терміном цифрова, або е-дипломатія, розуміється широке використання інформаційно-комунікаційних технологій задля здійснення державними органами своїх функцій та комунікацій у сфері зовнішньої політики.

Інститут Миру США запропонував свій підхід до розуміння електронної дипломатії. Власне це форма зовнішньо-політичної діяльності, яка асоціюється з використанням глобальних інформаційно – комунікаційних мереж у міжнародних відносинах [1]. Е-дипломатія базується на мережевій

політиці. До таких належать: Real Politic, Kiber Politic, NOO Politic, Media politic, у яких підкреслюється вплив м'якої влади на ідеологію та цінності суспільства.

Дипломатичні служби багатьох держав світу користуються Інтернетом для комунікації із громадянами країн перебування, проведення опитувань та загального інформування. Політики вміло застосовують інформаційні технології задля власної вигоди в межах власних держав та на міжнародній арені. В міністерствах закордонних справ навіть вивчають основи медіаграмотності та роботу в соціальних мережах, адже випадково опублікований пост може перетворитися на справжню інформаційну бомбу.

До основних інструментів цифрової дипломатії можна віднести веб-сайти державних установ та їх соціальні мережі. Веб-сайти міністерств закордонних справ, посольств та міжнародних організацій служать для пояснення та транслювання їхньої національної зовнішньої політики та спростування неприйнятних дій чи претензій інших держав. Соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook, Instagram та YouTube, забезпечують платформу для відкритого спілкування та стають найпотужнішим інструментом комунікації.

Проте соціальні мережі можуть виступати одночасно як майданчик для дипломатії, і як загроза для неї. За допомогою соціальних мереж дуже легко маніпулювати суспільною думкою, і не завжди це йде на користь державі. Яскравий приклад – Єгипетська революція 2011–2013 р., яку навіть в ЗМІ називають першою «твіттерною» революцією, під час якої протестувальники використовували мікроблоги Twitter для координації своїх дій. Протести в Білорусі, за словами багатьох експертів, також значним чином координувались через соціальні мережі, зокрема, через Telegram-канали.

Але в багатьох випадках застосування цифрових технологій приносить користь державі. Для прикладу можна взяти соціальну мережу Twitter. За думками багатьох критиків та журналістів, та за мою особистою думкою, Twitter є найбільш розповсюдженим серед країн Європи та США, і є важливим каналом політичної комунікації. Завдяки публікації власних думок та поглядів відомими політиками та головами держав фактично стираються кордони в спілкуванні з громадськістю, як власної країни, так і за кордоном.

Серед відомих державних діячів, які використовують соціальні мережі за аналітикою ТСН у 2019 р. лідером став Дональд Трамп – колишній президент США, один із активних користувачів твіттера (до його блокування у січні 2021) та фігурант гучних скандалів, а також справи про імпічмент. Другим за кількістю згадувань став експрезидент Сполучених Штатів Барак Обама. Третю сходинку цитування серед політиків обійняв індійський прем'єр-міністр Нарендра Моді [2]. У трендах 2022 року фігурує Президент України Володимир Зеленський.

Після спалаху коронавірусної інфекції у 2020 році вплив електронної дипломатії та її роль у житті держави посилились. У 2020 році проводились віртуальні саміти, конференції та зустрічі на міжнародному рівні. Україна у квітні 2020 року в режимі онлайн брала участь у Форумі безпекового співробітництва ОБСЄ, вперше відбулись онлайн-візити Прем'єр-міністра та Міністра закордонних справ до Німеччини. Ситуація, яка склалась в світі, продемонструвала, що переведення в цифровий формат значної частини міжнародних відносин є цілком реальним і корисним.

Важливу роль електронна дипломатія відіграє і зараз, під час війни в Україні. Завдяки тому, що у ковідні часи вже практикувалися онлайн-підключення, президент України Володимир Зеленський мав змогу долучатися до ряду надважливих конференцій, засідань та самітів без виїзду за кордон.

Отже, трансформація сучасного суспільства відкриває нові можливості для цифровізації дипломатичних відносин. Через безпрецедентне зростання впливу соціальних мереж на світові процеси, обмеження фізичних пересувань у зв'язку із воєнними конфліктами та загостренням епідеміологічної ситуації у світі, цифрова дипломатія перетворюється на потужний інструмент вирішення ряду нагальних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Греч О. Віртуальна дипломатія. Дипломатія цифрової ери. – Університет Мальти, 2006. – С. 37.

2. Тренди Twitter 2019: соцмережа назвала найчастіше згадуваних у світі політиків, акторів і спортсменів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/svit/trendi-twitter-2019-socmerezha-nazvala-naychastishe-zgaduvanih-u-sviti-politikiv-aktoriv-i-sportsmeniv-1457712.html>. (дата звернення: 27.03.23)